

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Nagy-Péterfia-utca 833.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő: Fűvészkert-utca 1080.</p>
--	--	--

Tartalom. Az államsegély. Erdélyi Imre. — Észrevétel a lelkészminősítési szabályzat módosítására. Egy pap. — Közügyeink. A tiszántúli ev. ref. középiskolai tanári nyugdíj-és gyámintézet. O. I. — Egyházmegyéink életéből. II. A debreczeni ev. ref. egyházmegye köréből. — Külföld. — Egy és más stb. — Irodalom. — Különfélék. — Szerk. posta.

Az államsegély.

II.

Ugy osztván föl az államsegély, a mint első cikkem végén elmondtam, a segélyből egyszerűleg alamizna lett. Könnyű lesz ezt bebizonyítanom.

Kezdetben az egyházakra nézve a legkisebb segélyösszeg 100 frt; ma a legnagyobb, mikor t. i. az egyházmegye osztja: 59 frt; a lelkészekre nézve régen 100 frt, sőt esetleg több, ma 30 és 25 a legnagyobb segélyösszeg, sőt vannak 15 frtos segélyek is; míg a tanítóknál ma 14 frt (Felső-szabolcsi egyházmegyei jegyzőkönyv 1887. szept. 120. sz.).

Hát ez bizony nagyon elszomorító s az elaprózás ilyen rendszere mellett az államsegélynek semmi jelentősége nincs a jelen nemzedékre nézve, mely pedig a segélyezést e pénzből első sorban igényli. Nem lévén kezeim között a dunamelléki egyházkerület jegyzőkönyvei, nem tudhatom, miképen volt ott lehetséges az, hogy a segélyre szorult egyházak, lelkészek és tanítók 3—400 frt segélyben is részesíthetnek; de a dunamelléki egyházkerület példája azt bizonyítja, hogy a mi egyházkerületünk is más rendszer mellett, immár majdnem 20 év alatt alkothatott volna egy oly államsegélypénztárt, mely még egyrészt hatalmas tőkét képviselne, másoldalról megfelelné tényleges rendeltetésének. Mert most nem felel meg. Miért? Megmondja az 1869. évi miniszteri leirat, melyet kezdetben

említettünk és a mely félremagyarázhatlanul körülírja, hogy mire fordítható az államsegély.

Arra fordítatik-e most? Arra is. Uj egyházközség keletkezése ugyan nem segítettett általa elő tudtommal egyetlen egy sem, sőt a segély alamiznává törpülése miatt a meglévő szegény egyházak fenmaradása is kétségessé vált, a melyen aligha segíthet a szintén elaprózási rendszert követő domestica. No de majd lesznek belőlök missiói állomások, — a magyar ev. ref. egyház nagyobb dicsőségére! . . .

Lelkipásztorok és tanítók csekély fizetése javított-e? Óh igen, ez ma is egyik szent és nemes célja az államsegélynek, adatván kinek-kinek 25, sőt 14 frtos segély is, a mi bizony egészen eltünteti a nyomort. No de ott van minden egyházmegyében az államsegélyes nyug-és gyámintézet (jobban mondva: lelkészi özvegy-árva pénztár) és növekedik szépen; úgy hogy ha valakinek sok aprós gyermeke lesz, 30 év múlva azért kell könyörögnie, hogy szólítsa magához a Teremtő, mert akkor jobb dolga lesz családjának. Ő maga úgyszólván csak megél valahogy, míg él, tekintve az egyházkerületi küldöttség véleményes javaslatát. (Lásd egyházkerületi jegyzőkönyv 1876. jul. 148. sz.). Semmiféle exegesissel nem magyarázható ugyan ki az 1869. miniszteri leiratból, hogy az államsegély nyug-és gyámintézetekre fordítható, sőt az épen az ellenkezőt hirdeti, lelkipásztorok csekély fizetésének javításáról szólván, -- de hát a jelen csak maradjon jelen s ne akadályozza a jövendőség dolgait, mert lelkész és tanító úgyszólván csak megél valahogy, míg él, tekintve az 1876-iki egyházker. küldöttség véleményes javaslatát.

Ha már most végig tekintünk az államsegély majdnem 20 esztendő történetén, — lehetetlen be nem látnunk, hogy a tiszántúli egyházker. rendelkezése alá bocsátott 24,000 frtból 8000 frt épen nem fordítatik rendeltetésére; 8000 frt, mely a debreczeni főiskola építtető

pénztárának adatik, ha eddig „papnövelde fentartása“ címén évenként kifizettetett is, jövőben, legalább oly nagy összegben, meg nem adható, mivel a szegények pénztára a megnehezült életviszonyok következtében meg nem bírja. A legközelebbi egyházkerületi közgyűlés útiasította a főiskolai gazdasági tanácsot, hogy „az egyházkerület rendelkezése alatt levő forrásokat vizsgálja meg, vajjon a vidéki gymnasiumok segélyezését nem lehetne-e azok valamelyikéből eszközölni.“ A lehetőség tehát megvan, hogy lesz ilyen forrás: ha igen: nyilatkozzék meg az inkább a debreczeni főiskola — a mi büszkeségünk — számára s ebből fedeztessék az építetési pénztár hiánya, nem pedig a szegények pénztárából, mely úgyis áldozott már eleget. Az apró-cseprő gymnasiumok — tisztelet a kivételeknek — úgy sem teljesítenek valami nagy missiót, ha csak egygyé nem tömörülnek, s így, mivel az államsegély különben is nem gymnasiumok fentartására van adva, ama vidéki tanintézetek az államsegélyből sem kívánhatnak jogosan semmit. Előbb a szegény nép vallásérkölesi növelését, iskoláztatását mozdítsa elő az államsegély, azután következhetik a többi.

A miket pedig elmondtam, — igazságszeretetem mondatta el velem, mely véteknek tartja azt, ha valami elűteti eredeti rendeltetésétől. Nagyon jól tudom én, hogy a mi édes főiskolánk, melyben jórészt magam is növekedtem, méltán elvárhatja és megkövetelheti mindnyájunk szeretetét; de azt minden szeretetem dacára sem tartom a méltányossággal megegyeztethetőnek, hogy az oroslánrészt mindig ő vigye el s az alatt elpusztuljanak a segélyezésre nagyon is reá szorult egyházak (a milyen pl. Felső-Szabolcsban van legalább 30). Nagyon jól tudom én, hogy nyug- és gyámintézeteink még nagyon kezdetlegesek s reá szorulnak a dédelgetésre; de azt megint nem tartom méltányosnak, hogy azok is a szegények pénzéből alkotassanak meg. A mihez köny tapad, ha nemes alkotás is, — soha sincs azon Istennek áldása. Az államsegély a szegénység pénze, mely szegénység joggal megvárhatja, hogy ne koldusalamizsna, de igazi segély adassék számára a sajátjából.

Erdélyi Imre,
ramocsaházai ev. ref. lelkész.

Észrevétel a lelkészminősítési szabályzat módosítására.

(Válaszul Biber József úrnak.)

Mióta a pápai esalatkozhatatlanság hitágazata kimondott, azóta talán nem volt nagyobb feltűnést keltő egyházi intézkedés, mint a magyar reformált lelkészek kvalifikációja. Alig van lelkészi egyéniség, ki magának ez ügy tanulmányozásával és fejtegetésével maradandó érdemet nem szerzett

volna. Nem esoda hát, ha ezen kérdésnek önálló és kifejtett irodalma van.

Mellőzve a nagyszámú dolgozatokat, melyek az utóbbi hét év alatt ellepték az egyházi sajtót a lelkészek minősítése kérdésében: csak azon rövid eszmeeserét óhajtom emlékeztetbe hozni, mely e tárgyban a legközelebbi időkben lefolyt.

A „Debreczeni Protestáns Lap“ 1887-ik évfolyamának 32-ik számában Biber József úr mondá el a maga nézeteit a lelkészminősítési szabályzat folyamatban levő módosítására nézve. E cikkre hasonló szellemben nyilatkozott „Egy pap“ „Visszhang“ cím alatt a nevezett lap ugyanazon évfolyamának 39. és 40-ik számaiban. A két cikkező között mindössze annyi különbség fordult elő, hogy utóbbi némely pontozatot szorosabban és határozottabban kívánt körvonalozni. Ellenben mindkettő megegyezett abban, hogy a lelkészi oklevelek mérlegelésére nézve határozott kulesra van szükség, mely által az eddigi rendszer szerint vizsgázott lelkészi egyének okleveleiben is pontosan meghatározható legyen az általános osztályzat. Továbbá mindkettő megegyezett abban, hogy az általános osztályzat a két lelkészképeségi bizonyítványban levő összes szóbeli tantárgyak háromnegyedrészből nyert egyforma kalkulások szerint állapíttassék meg. Igy pl. ha a 12 tárgy közül 9 tárgyból jeles osztályzat fordul elő, 3 tárgyból pedig másféle: az általános fokozat jeles leend. Hasonlóképen levén a dolog más hasonló esetekben is. Ez indítvány bár önmagában hordja jogosultságát, — utóbbi cikkező által kimerítő és részletes módon indokoltatott is.

E két közleményt a szóban levő lap t. Szerkesztője kísérté bírálataival, teljesen megvilágítván a kérdést minden oldalról, s teljesen igazat adván a két cikkező követeléseinek a 41., 42. és 43-ik számokban. Sőt a helyzetet jól ismerve, a kívánt intézkedést még erősebben sürgette, és az ő emelkedett gondolkodásával s ismert buzgalomával az ügyet ezen új alakjában erélyesen pártolta is. Sőt méltányosság tekintetében még tovább ment, mint a két cikkező, a mennyiben ő általános osztályzat megállapítására elegendőnek nyilvánította az összes tantárgyak kétharmadrészét venni figyelembe.

Csodálatos volna, hogy a mit egyformán óhajtanak a segédlelkészek, a rendes lelkészek és theologiai tanárok köréből, azt nem vennék tekintetbe az intező körök! A mit írt az az egy káplán, a mit visszhangozott az az egy pap, s a mit helyeselt az az egy hittanár: azt nem czáfolta meg sem káplán, sem pap, sem tanár!

Az említett sürgetésekre megadatott a felelet s előttünk áll az e becses lap 20-ik számában „a lelkészminősítési szabályzat módosítására“ készített Javaslatban. E javaslatot bíráló alá vette Biber József úr e lap 21-ik számában. Legyen szabad röviden elmondani észrevételeimet mind magára a Javaslatra, mind annak említett bírálataira.

I. A mi magát a Javaslatot illeti: kifogás alá esik annak több pontozata, nevezetesen: Első osztályú egyházba pályázásra nézve a c) bekezdés alatt ilyen feltételt találunk: „rendes lelkészek, kik a lelkészképeségi vizsgákon nem nyertek ugyan jeles osztályzatot“ ... „6 évi szolgálat után“ stb.

Ugyanezen definíziót találjuk a második osztályba pályázhatóság c) pontja alatt ezen záradékkal: „négy évi szolgálat után“ stb. Ugyanez jó elő kevéssel alább e) pont alatt a segédlelkészeket illetőleg ilyen záradékkal: „5 évi

szolgálat után." Mindezekben azon hiba észlelhető, hogy a javaslat nem akar különbséget tenni a „jó” és „kielégítő” fokozat között, a mennyiben mindezeket a „nem jelesül” képesítés tágabb kifejezése alatt összevonja s rájuk nézve a szolgálati éveket egyenlő számban állapítja meg. Még torzabb alakban tünteti föl e hibát azon következtetés, mely a III. oszt. egyházba pályázhatóság b) bekezdése alatt észlelhető, a hol egyszerre egész rejtélyes módon jelenik meg a „jó” osztályzatú rendes lelkész, hogy annál nagyobb feltűnést okozzon újonnan gyártott címével, s a 4-dik osztályú egyházban megviselt, 2 éves köntösével. Azt mondják, hogy a bűn magánál mindig nagyobb szörnyeket szül. Bételik e közmondás ezen a helyen, a d) pontnál, a hol ez mondatik: „azon segédlelkészek, kik képességi vizsgálataikat jó osztályzattal tették le, 3 évi sikeres szolgálat után.” Ez a pont önmagában jó volna; de nem jó amaz előbbihez való viszonyában. Hogy miért, röviden megmutatom. E szerint egy jó osztályzatú segédlelkész pályázik három évi káplánság után III-ad osztályú egyházba. Mint illetékes — kijelöltetik és meg is választatik. Ugyanezen ember egy év múlva mint rendes lelkész ismét pályázik szintén III-ik osztályú egyházba. És... horrendum dictu — akkor veszi észre, hogy nem illetékes, mert jó bizonyítvány mellett rendes lelkésznél 2 évi szolgálat kell, hogy III. o. papságra illetékes legyen és így ő három éves kápláni szolgálatával és jó bizonyítványával szerzett kvalifikációját egy évi buzgó papságával imé eljátszotta. Természetes, hogy ugyanez történik vele akkor is, ha 4-ed osztályú egyházban vállal hivatalt s mindkét esetben látnia kell, hogy egy segédlelkész, ki egyszerűen képesített, 4 évi káplánság mellett III. oszt. egyházba pályázhatik, és így „jó” diplomája, 3 évi segéd- és 1 évi rendes lelkészi szolgálata dacára megelőzte őt 1 évvel! Pedig a dolog így áll, mert a III. oszt. egyházba pályázhatóság e) pontja alatt ez áll: „azon segédlelkészek, kik képességi vizsgálataikat kielégítő osztályzattal tették le, 4 évi buzgó szolgálat után.” A b) pontnak pedig azon mentsége sem lehet, mintha ott kápláni szolgálatról volna szó, miután e mentség a d) bekezdés 3 éves szolgálatában hajótörést szenvedne. Az erdélyi ev. ref. egyházkerület papválasztási szabályzatában világosan benne van, hogy „az egyszer megnyert minősültséget senki el nem veszti az által, hogy alsóbb osztályú egyházban vállalt papi hivatalt” — és imé a szóban forgó esetben elveszithető a minősültség még a megfelelő osztályú egyházban is. Még kiáltóbb a következtetés akkor, ha összehasonlítjuk a III. oszt. egyházba pályázhatóság b) pontját az előbbi osztály c) bekezdésével. Az előbbiben, mint már láttuk, a „jó” bizonyítványú lelkésztől 2 év kívánatik meg, a III-ik oszt. egyházba pályázás mellékfeltételül; ellenben az utóbbi pont szerint minden „nem jelesül” vizsgázott pap, tehát a kielégítő is pályázhatik 2 évi rendes lelkészi működés után II-od osztályú egyházba. Tehát jó bizonyítvány mellett kell 2 évi rendes lelkészi szolgálat a III-ik osztályú egyházba jutáshoz: ellenben „kielégítő” bizonyítvány mellett szintén 2 évi rendes lelkészi szolgálattal II-ik osztályú egyházba lehet jutni, — a II. oszt. c) pontja szerint. Hogy milyen „szép pünkössti ajándék ez mindenféle papi generációnak”, azt én méltóan leírni nem bírom; de hogy benne a Szentlélek bölcsességét sehol sem tudom felfedezni: azt sajnálattal bár, de minden habozás nélkül ki kell mondanom.

Egy pap.

(Vége köv.)

Közügyeink.

A tiszántúli ev. reform. középiskolai tanári nyugdíj- és gyámintézet.

A tanáregyesület központi bizottsága közelebb elhatározta volt, hogy a vidéki tanári nyugdíj- és gyámintézet pénztárának állását feltüntető kimutatásokat, — nem várva be az évkönyv megjelenését, — az érdekelt tagok bővebb tájékoztatása végett jó idején, nevezetesen a nyári közgyűlés előtt közzé téteti. Ehhez képest a lezárt és megvizsgált számadások alapján összeállított kimutatások kinyomattak, s az érdekelt tagoknak megküldetnek. Lapunk ezen nyugdíj- és gyámintézetnek, mint vidéki kartársainkra nézve annyira fontos intézménynek ügyeit mindenkor a legélnkebb figyelemmel kísérte; s csak nem régiben is (a folyó évi 10. számban) részletesen ismertette az 1886/7. évi számadás eredményét. Örömmel ragadjuk meg ezúttal is a kedvező alkalmat, hogy a hozzánk eljuttatott kimutatás alapján azzal újból foglalkozunk.

A 8 lapra terjedő kimutatás az 1886/7. és 1887/8. évi számadások eredményeit foglalja magában, s közli mindenik évről öt külön rovatban Joó István pénztárnok és a számvizsgálók aláírásával 1) a bevételeket és kiadásokat, 2) a jövedelem áttekintését, 3) a mérleget, 4) a hátrálékok kimutatását, 5) az előfordult változásokat. Az 1886/7. év eredményeit, miután azokról korábban már szólottunk, jelenleg mellőzvé, az 1887/8. évi (1888. május 31-én lezárt) számadásból kiemeljük a következőket:

Bevételek.

1. Az 1886/7. évről előrehozatal	14.319 frt 99 kr
2. Az alapítókét illető befizetések	75 „ — „
3. Tanintézetek és tanárok évdíjai	2079 „ 25 „
4. Kamatok	1016 „ 96 „
5. Az egyházkerület segélye	300 „ — „
	<hr/>
	Összesen 17.791 frt 20 kr.

Kiadások.

1. Nyug- és gyámdíjak	950 frt — kr
2. Tiszteletdíjak	109 „ 20 „
3. Kisebb költségek	4 frt 28 kr. = 1063 frt 48 kr.
	<hr/>
	Átvitel az 1887/8. évre 16.727 frt 72 kr.

Ugyanez összeget tünteti fel a mérleg is.

Ha elgondoljuk, hogy az intézet az 1887/8. évre alakult meg, a fentebbi számok több nagy tanúságot tárnak fel előttünk. Feltárják első sorban a társulás hatalmas erejét, mely a közakarattal ápoltt gyenge növénykét rövid idő alatt oly szép fejlődéshez juttatá, hogy biztos reményünk lehet immár a fa virágzására és áldásos gyümölcsözésére is; a 7 év leforgása alatt 16,700 frtot meghaladó vagyonszerzése e reményre bátran feljogosít. Annál örvedetesebb ez eredmény, mert csak 10 évvel ezelőtt is még nagy merészség lett volna arra gondolni, hogy szétszórt tanintézeteink magokra hagyott munkásai ez irányban s ily sikeresen egyesülhetnek. Bizonyítják a számok továbbá a kezdeményezők okos előrelátását és bölcsességét; hogy mily lelkiismeretes körültekintéssel jártak el ők, legfényesebben igazolja azt az elért eredmény.

És itt hálával kell felelevenítenünk az egyesület egykori elnöke, boldogult kartársunk Szegedi Sándor emlékét, ki

az intézet megalapításáért, a vidéki kartársak jövőjének biztosítására, önzetlenül, fáradságot és akadályt nem ismerve, oly nemes hévvel küzdött, ki az első alap megvetéséhez is jelentékeny mértékben (200 frt) hozzájárult. A derék férfiú közhasznú életének egyik maradandó emléke lesz minden időben a virágzó intézet. Ő mellette kész szívvel terjesztjük ki a méltó elismerést az egyházkerület atyai gondoskodására, a központi bizottság és a buzgó pénztárnok odaadó működésére.

A tiszántúli középiskolai tanári nyugdíj- és gyámintézet fentartói ez idő szerint az egyházkerület gymnasiumai és tanárai, a debreczeni és szatmári tanintézetek kivételével, mint a melyeknek ilyenmü intézményök már előbb is volt. — A teher, mit az alapítók alapszabályaikban magokra vállaltak, valóban nem esekély: mert a gymn. fentartó testületek minden tanszék után 12—12 frtot, minden tandíjt fizető növendék után 50—50 krt. (magán tanuló után 1 frtot), a tanárkarok egy nyilvános előadás vagy felolvasás féljövödelmét, az egyes tanárok 20—20 frtot (az alaptökét illető egyszeri 50 frton felül) áldoznak évenként a nemes ezélra: mihez képest a kívül álló tanároknak évdíja, miután ő utánok egyéb járulék nem foly be, 45 frtra tétetett. Ez idő szerint 7 gymnasium fentartó testülete 50 tanszékkel és 40 tanár (köztük kettő magasabb díjt fizet) van az intézet kötelekében; és 4 tanár vagy családja élvezi évi 200—200 frt nyug- és gyámdíjjal annak áldásait. (E díjak 1—10 évi tagság után 200 frt, 10—20 évig 300 frt, 20—30 évig 400 frttal vannak megállapítva). A hátralékok jelentékeny volta képezi az örvendetes kimutatásnak árnyoldalát; a tanárok hátraléka magában 775 frt 97 kr-ra megy; a fentartó testületek hátraléka — bár határozott összegben nem mutatható ki — szintén jelentékeny. Azok megszüntetésére a közgyűlésnek erélyes intézkedéseket kell életbe léptetni.

Ettől eltekintve, ha meggondoljuk, hogy vidéki kartársaink nemes feladatuk teljesítéséhez — legtöbb esetben — mily szerényen vannak javadalmazva, s így magok és családok jövőjének biztosítására az ily intézet jótéteményeire mennyire rá vannak utalva: velök együtt tiszta szívből örvendünk az eddig elért szép eredményen s őszintén óhajtjuk, hogy intézetök az eddigi irányban erősödvé, hovatovább több biztosítékot és nagyobb segélyt nyujthasson a munkában elfáradottnak, vagy a fejét vesztett, magára hagyott szegény családnak.

O. I.

Egyházmegyéink életéből.

II.

A debreczeni ev. ref. egyházmegye köréből.

Nevezett egyházmegye f. évi áprilishó 10-én tartá meg közgyűlését Debreczenben. Dávidházy János esperes úrnak az 1887-ik év egyház- és iskolarajzi adatairól való kivonatos előterjesztése szerint: 1. Népeesség: 101,812 lélek. 2. Szülöttek száma: a) törvényes fi: 1968; nő: 1924; együtt: 3892. b) törvénytelen fi: 243; nő: 197; együtt 440. Együtt törvényes és törvénytelen fi: 2211; nő: 2121; összesen: 4332. c) halva született fi: 122; nő: 75; együtt: 197. A szülöttek száma, a népeesség számának: 4·25%-a. A törvénytelen szülöttek a szülöttek számának: 10·15%-a. A halva szülöttek a szülöttek számának: 4·52%-a. 3. Áttért fi: 6; nő: 9; együtt: 15. 4. Halottak fi: 1913; nő: 1769; együtt: 3682. Szaporulatul mutat-

kozik: 665. A halottak a népeesség számának: 3·62%-a. 5. Új házások, tiszta pár: 878; vegyes pár: 86; együtt: 964. A házaspárok száma a népeesség számának: 0·94%-a. 6. Tankötelesek: 6—12 évig: 11,241; a népeesség számának: 11·04%-a. Iskolába járók: 9927; a tankötelesek: 88·31%-a. Iskolát korán hagyottak: 429; a tankötelesek: 3·81%-a. Iskolázatlanok: 885; a tankötelesek: 7·88%-a. Ismétlő tankötelesek: 4413. Ismétlő iskolások: 2766; a tankötelesek: 62·68%-a. Konfirmáltak: 1369. Lelkészek száma: rendes: 31; segéd: 23; együtt: 54. Tanítók száma: 130.

A közgyűlés jegyzőkönyvének 17. számában megállapítottak az egyházmegyei közgyűlés tanácskozási szabályai, a mint következők:

A debreczeni ev. ref. egyházmegye közgyűlésének házszabálya.

1. §. Minden évben két rendes gyűlés tartatik, tavasszal és őszszel. Szükség esetén rendkívüli gyűlés bármikor is tartathatik; a gyűlés helye Debreczen, kivéve, ha valamely egyház, vagy egyes egyén a gyűlést magához hívná meg. A gyűlés napjának meghatározása az elnökség jogkörébe tartozik.

2. §. A közgyűlést könyörgés előbocsátása mellett az esperes, vagy akadályoztatása esetében az őt helyettesítő legidősebb egyházi tanácsbíró nyitja meg.

3. §. A közgyűlés áll az egyh. törvény 38. §-ában elsorolt tagokból, mely szerint az egyházmegyei közgyűlést alkotják: a) az esperes és az egyházmegyei gondnok, mint elnökök; b) egyenlő számmal választott lelkészi és világi tanácsbírák, kiknek számát meghatározni, az illető egyházmegyék meghallgatásával, az egyházkerületek belkörü intézkedésének hagyatik fenn; c) minden rendes és helyettes lelkész; d) minden egyes egyház annyi világi képviselője, a hány rendes lelkészi állomást tart fenn; e) az egyházmegye hatósága alatt álló közeptanodák egy-egy és a tanító-testület két képviselője; f) a lelkészi és világi jegyzős az egyházközségek által választott egyházmegyei tisztviselők. Mindezen tagok tanácskozási és szavazati joggal bírnak.

4. §. A közgyűlés alakulását szükségkép mindig az alkotó tagok igazolása előzi meg, mely a világi képviselők részéről egyházgyűlési jegyzőkönyvi kivonat benyújtása által történik.

5. §. A közgyűlés nyilvánosan tartatik.

6. §. Minden egyház köteles lévén abban résztvenni, ha a lelkész, vagy az egyház képviselője meg nem jelenhet, ez az elnökségnek vagy előlegesen, vagy a körülmények szerint utólagosan, de mindenkor indokolva bejelentendő, miről az elnökség a közgyűlésnek jelentést tesz.

7. §. A közgyűlés határozatai ellen óvások, ellenmondások el nem fogadtatnak.

8. §. Hozott határozatokat azon a gyűlésen, melyen hoztattak, módosítani, változtatni nem lehet.

9. §. A közgyűlés határozatai azokkal, kiket illetnek, hivatalosan közlendők.

10. §. Ha valaki a tanácskozás méltóságát sérti, az elnökség által először figyelmeztettetik, másodsor megintetik, harmadszor tőle a szó megvonatik.

11. §. Rendkívüli esetekben a közgyűlés jelenlevő tagjai $\frac{3}{4}$ -ed részének kívánatára zárt ülés tartható, de határozat csak nyilvános ülésben hozhatatik.

12. §. A közgyűlés hatáskörébe tartoznak az egyh. törvény 43-ik §-ába foglalt ügyek.

13. §. A napirendet az elnökség készíti és felolvastatja; a közgyűlésnek azonban joga van valamely tárgyat, ha az annyira fontos és sürgős, soron kívül is tárgyalni.

14. §. A vita alatti tárgyra vonatkozó indítványok azonnal tárgyalandók, ha a közgyűlés azoknak elnapolását, vagy mellőzését el nem rendeli.

15. §. Önálló indítványok mindenkor írásban adandók be, a közgyűlés határozván meg, hogy azonnal felvétessenek-e tanácskozási tárgyal, vagy a következő gyűlésre halasztásának.

16. §. A szót félbeszakítani csak az elnökségnek, s csak is akkor van joga, ha a tárgyra visszatérnie, vagy a 10-ik §-t alkalmaznia kell.

17. §. Tárgyalás befejezte után, végzés kimondása előtt felhívja az elnökség a gyűlés tagjait, akarnak-e még a tárgyhöz szólani, s ha több szólani kívánó nem jelentkezik, sem őt tag szavazást nem kíván, a végzést a szólók többsége szerint is kimondhatja.

18. §. Ha a tárgy több részből áll, a többség kívánatához képest részekre osztva bocsáttatik szavazás alá.

19. §. A szavazás felállással, vagy személyenként, a nem, vagy igen egyenkénti hangoztatásával történik. A kérdés tehát mindig úgy teendő fel, hogy a szavazás egyszerű igen és nemmel történhessen. Szavazatok egyenlősége esetében a döntés az elnökség jogkörébe tartozik; meg nem állapodhatásuk esetén sorshúzás dönt.

20. §. A jegyzők a tárgyakat előadják, kívánatra a tanácskozás tárgyait képező ügyiratokat felolvassák, az elnökség felszólítására összesámítják a szavazatokat, feljegyzik és jegyzőkönyvbe írtatják a közgyűlés határozatait.

21. §. A jegyzőkönyvek a közgyűlés napjától számított 15 nap alatti hitelesítésére a közgyűlés mindig bizottsági tagokat nevez ki, kivéve a legsürgősebb eseteket, midőn a közgyűlés rögtön hitelesít.

22. §. A közgyűléshez intézett minden kérvény írásban, a közgyűlés napját megelőzőleg legalább 4 nappal benyújtandó, későbbben beadott, a tárgysorozatba nem foglalt kérvények vagy jelentések csak akkor vétethetnek fel, ha az elnökség azokat halaszthatatlanoknak tartja, s azok miatt más, érdemleges tárgyalást érdemlő ügyek nem maradnak el.

23. §. Az egyházmegyei tisztviselők állásukról lemondásukat a közgyűlésnek írásban nyújtják be, mely felett a közgyűlés határoz, s ha elfogadtatik, a választást megrendeli.

24. §. A közgyűlés minden határozatát, ha abban egyes megnevezett végrehajtók kiküldve nincsenek, az elnökség hajtja vagy hajtja végre s foganatosításáról a közgyűlésnek esetről-esetre jelentést tesz.

25. §. Az egyházmegyei gyűlésekre, az egyes egyházakból küldött képviselők napdíjait, mely a lelkész részére 2 forint, világi egyén részére 1 frt, az egyházak pénztárai tartoznak viselni, hol azonban magasabb napdíj van gyakorlatban, az érvényben hagyatik.

K ü l f ö l d.

Dr. Somerville otthon.

Ezen becses lap olvasói élénk figyelemmel kísérték annak idejében Dr. Somerville missiói működését; azt hiszem, hogy a közérdeklődésnek szolgálók, ha a hazájába visszatért agg pátriárcháról röviden ismét megemlékezem.

Május 21-ről kelt levelében írja a többek közt: „Skóciába visszatérésem óta nagyon el voltam foglalva s oly sok hónapig tartó közép-európai útam után, a folytonos törődés miatt némileg összeesve érzem magam, de azt ne gondolja, hogy Túrkeve s Mező-Túr emléke, mint a nyári kék ég fellege, melyet a nap fest s a szél kerget, — lelkem egéről feledésbe megy. Nem gondolnám, hogy azon események és ismeretségek elhomályosulnának addig, míg élek, míg ép lesz emlékező tehetségem . . . A gyöngédséget és eredeti magyar szívességet sohasem fogom elfeledni . . . Épen útra készen állok a skót szabadegyház Invernessben tartandó egyetemes gyűlésére (General Assembly), a hol lesz egy néhány szavam legutóbbi missiómra vonatkozólag. Csak azt sajnálom, hogy az idő rövidege miatt gyér vonatkozással lehetek a jelenetekre és személyekre, a kik és a melyek pedig szoros kapcsolatban vannak Magyarországon és egyébütt tett látogatásommal. *Remélem, hogy a kapocs egyházunk és a magyarországi ref. egyház közt ezután még szorosabb lesz.* Sajnos, hogy egyházuk részéről nem lehet itt valami képviselő, hogy beszédet tartson“, (t. i. Invernessben).

Dr. Somerville beszéde, illetőleg missiói jelentése, melyet az invernessi General Assembly május 25-iki ülésén tartott, megjelent 32 nyomtatott lapon 8°. Bár a jelentés lehetőleg általános vonásokra szorítkozik, mindamelllett talán nem lesz érdektelen, ha belőle egyetmást felmutatok.

Midőn a tervezett missiói út költségei felől megkérdezte őt a glasgowi Evangelizáló Társaság elnöke, jelentékeny összeget mondott, mit meg is kapott egy úri embertől; s hogy mily jól vetett hozzá, mutatja az, hogy 14 shillinget és 8 pennyt vitt haza (8 frt 80 kr). Mint Ábrahám Háránból, úgy ő hazájából ezen útra 75 éves korában indult ki. 48 különböző városban tartott missiói gyűlést; több mint 8 ezer angol mériföldet tett meg csak vasúton. Az isteni gondviselés különböző helyeken 28 magyarázót rendelt segítségére s felülhaladja a 91-et az esetek száma, midőn magyarázóra volt szüksége. Csodálatos, hogy oly távoli vidékeken, oly sokan rögtönözve képesek lefordítani az angol nyelvet. Ennek magyarázata abban rejlik, hogy a 28 magyarázóból nem kevesebb, mint 17 a ker. Lőkezüség által vitetett át Skóciába, hol ezen ifjú emberek a theologiai kollégiumokban ismerkedtek meg ennyire a nyelvel egy-két éven keresztül, a kik a keresztyén élet előmozdításában is nagy hasznára vannak hazájoknak. Magyar- és Csehországban több ízben kapott felszólítást, hogy szóljon pártolól az eddigi ide vonatkozó bőkezűség további fentartására. Megjegyzni, hogy e nélkül ő sem ment volna semmire s különösen kiemeli, hogy tiszt. Szalay J. városról-városra vele utazott s mintegy 25 ízben tolmácsolta. Szégyenkezve hallotta ezen lelkészek hálás megemlékezését, s a skót keresztyénség felől tett elismerő nyilatkozataikat, a mire azonban ő nem mulasztotta el kijelenteni, hogy az ő ker. életök is nagyon alacsony fokán áll a tökélynek.

A protestánsok közt, — úgy mond, — nagy a lágyme-

legség, a kire az uralkodó hatalom lánczai is ránehezdednek, és hogy ő a rendőri szabályzatokkal való összeütközést nem tudná kikerülni. Csodálkozik a felett, hogy még napjainkban is félni tudnak az uralkodók és kormányok az evangéliom szabad és korlátlan prédikálásától, a mi pedig legtöbbet tehetne a birodalmak békéjére és jólétére. Részletezi, hogy az ausztriai birodalomban mennyire félnek az Isten ígésétől; bibliát ingyen osztogatni törvénytelen és tilos; a nyilvános, vallásos színezetű gyűlések nagyon szigorú korlátok közé vannak szorítva; egyik hitvallásról a másikra térni csak nagyobb nehézségekkel lehet. Szerbiában csak magán háznál tarthatott meetinget. Magyarországon sem egy nehézséget kellett legyőzni a buzgó missionáriusnak, de maga is csodálkozva emlékezik meg a roppant gyülekezetekről, melyek egy-egy nagy város összes lakosságát felölelik; s midőn előadja, hogy hallgatói száma ezer és 7 ezer közt váltakozott az alföldi városokban, a mi a skót viszonyok közt szinte lehetetlen, megjegyzi, hogy nálunk a templomok nem igen számosak, hanem tágasak a nagy gyülekezetek befogadására s egy gyülekezetnek több lelkésze is van.

Dr. Somerville jelentésének egy harmada a zsidó missióra vonatkozik s egyes jelenetek részletezésének is helyt ad. Ötven éves lelkészi jubileumát a bécsi konvertált zsidók közt ülte meg. Megemlékezik a budapesti zsidó missióról s ide vonatkozó működéséről Nagy-Váradon és Aradon, továbbá, hogy Budapesten 400 zsidó gyermeknek tartott előadást, kiket a zsidó missió iskolájában ker. tanítók oktatnak. A tápió-szelei rabbi ismertetésének külön fejezetet szentel, a ki hisz az Ur Jézus Krisztusban, de megkeresztelkedését halogatja, azon állítólagos ok miatt, hogy így többet tehet a keresztyénség érdekében. Legnagyobb lendülettel s részletesen szól a jelentés Rabinovitzról, az angol-skót hitbuzgó körök kedvenc alakjáról, a ki Bessarábiában Kischineffben egy új zsidó ker. egyházat alapított öt évvel ezelőtt. Ezt az embert otthonában felkeresni volt vágyai netovábbja Dr. Somervillenek. Bukarestben az orosz követség nem akarta engedélyezni, hogy ő és Szalay J. mint prot. lelkészek Oroszországba bemehessenek, csak az angol követség folytán és sok utánjárás mellett léphettek át a Pruthon. Az orosz vámon minden velök vitt nyomtatványukat visszatartották megvizsgálás végett s a mi a legmulatságosabb, még t. Szalay úr szappantakaró újságdarabját is, mint gyanús papírt, lefoglalták a nagy orosz birodalom hű őrei, mely veszedelmes papírdarabot visszatérőben magához vett Dr. Somerville úr s a gyűlésre is elvitt, hogy a netalán érdeklődő atyáknak bemutassa. Kischineffben Rabinovitz ölelő karokkal fogadta. Az új zsidó ker. egyház ritusát nem tartja egészen észszerűnek, de az istenitisztelet nagy gyönyörűségére szolgált, melyen Rabinovitz extempore imádkozott s csudálatos lelkesültséggel prédikált egy óráig 2 Kor. III. felett. Rabinovitz 50 éves; nem tud csatlakozni egyik ker. nevezethez sem, annál fogva az ő gyülekezete „zsidó-keresztyén egyház”, mivel benne egyesülve van az Ur Jézus Krisztus és Izrael. Dr. Somerville szép reményekkel van a szibériai zsidók megtérése iránt is; általában a Rabinovitz által megindított mozgalomtól sokat vár.

Kijelenti, hogy missióival kapcsolatban személyes meggyőződést szerzett az Urnak tanítványaihoz intézett eme mondasáról: „ha annyi hitetek volna, mint a mustármag, semmi sem volna nektek lehetetlen.” Gyakran szokta volt mondani, hogy ennek a szónak „lehetetlen”, tekintettel Krisztus

munkájának betöltésére e földön, nem szabad ott lenni a hívő szótárában. Higgyünk Istenben és semmi sem lesz lehetetlen. Egy tulajdonság kell a világ meghódítására: az Ur Jézus Krisztus iránt való lángoló lelkesültség. Az Ur Jézus Krisztus a soha le nem menő hajnalszél. „Elközelített a mennyeknek országa.” „És minden test meglátja az Istennek idvezítését.”

Révész Mihály.

Egy és más az egyházi élet és a gyakorlati theologia mezejéről.

A bölcseségnek sokaságában sok búsulás vagyjon.

Ugy hirtelenében talán okát sem tudnám adni annak, hogy miért írtam e cikk homlokára a Predikátor szavait; ha csak azért nem, hogy úgy elgondolkozás után valóban királyilag bölcseseknek és fenségesen igazaknak találom és tartom azokat; vagy talán azért, hogy ama mély értelmű mondat fődje be az én papírra fektetett gondolataim hiányait, melyek ép azért okai búsulásomnak, mert bölcsesek nem lehetnek.

Bizonyosan gyűlt már össze az illetékesebb gondolkodó fők eszmevilágából számos írott javaslat ama pontokra vonatkozólag, melyeket e b. lapok t. szerkesztője folyó évi 1-ső számában azért bocsátott közre, hogy mielőtt a Sanhedrin asztalára jutnának, száz és száz szellőztetésben essenek át az érdeklődő közvélemény ritka és sűrű rostáján.

Gyűlt — természetes, hogy kellett gyűlni, „egész hangú” tervek özönének! Hiszen nem kevesebbről, mint arról szól az ének, hogy mi, a kiket csak a lényeg köt, de nem a formások, bele merjünk-e menni oly liturgiálék módosításába, melyeket a puritán helvét atyák nem alkottak, mert nem is alkothattak örök érvényűnek és örökre kötelezőknek?

Mondom, hogy előttem legalább kétségtelennek látszik, hogy, mint a tenger sziklatalaján a korál korálon csoportosul, úgy magasul már a t. szerkesztőség — hogy is mondjam no?! — reportoirjában a dolgozatok sokasága, várva a nyilvánosság ítélete alá leendő kibocsátatást.

Az én gondolatom már későn érhetek oda. Ez esetben azonban nem látok sajnálnivalót a késedelmezés miatt. A hol bőven van az anyag, egy kevés porond elmaradása nem szül fegyatkozást.

Van terv és javaslathalmaz a t. szerkesztőségénél? Én abban a feltevésben nyugszom meg, hogy „van több mint elég!” s még se lepje meg, ha arra kérem, hogy az én nagy búsulásom rozáriumba fűzött pontjait azért bocsássa a világ elé, mert én abban a meggyőződésben vagyok, hogy kötelességmulasztó lennék, ha — legalább nekem, eléggé figyelemre méltónak látszó észrevételeimet elhallgátnám.

Sokszor hallottam — és bizonyos, hogy sokkal, de sokkal kevesebbszer fogom hallani, hogy:

A vallásosság mind külső ünnepiességében, mind benső, de az életre kiható mivoltában vesztett.

Ezen még csak kétségbe vonni sem akart nem állításban, hanem rideg és komoly tényben a bölcsesség nagy búsulásra találván okot, kutatott a rejtett kűtfő után, a honnét annak szívet boldogtalanító ársjai fakadnak, s mindenütt kereste, csak ott nem, a hol az valósággal van.

Kereste az alkohol kábító mérgének elalélt áldozataiban, mondván, hogy a szenvedély iszapjában elmerül a hit. Keres-

ték az élvhajászatban, a gazdagodás után való törekvésben, épen úgy, mint a szegénység ama lenyűgöző hatásában, mely tengődtetve emészti az életerőt: és megtalálták a tört szívet, mely nem lett ép többé; az elrongyolott öntudatot, mely magát visszaegészíteni képtelen; és vajjon mikor e búsító romokat, vagy a fegyelmetlen vér bálványait megtalálták, azt a forrást fedezték-e fel, melynek mérges vize elhervasztja a valóságosság virágait?

Nem és ezerszer nem!

Az okozatot hozták csak felszínre, de az ok leplezve maradt, mert:

„A te veszedelmed magadban van, óh Jéruzsálem!”

Az én csekély bölcseségem búsulása, e nagyon is komoly, s több mint elegendően beigazolható állításnál csak fokozódik.

Hol kezdjem töviskoszorúba szedni a példákat, melyek nem csak azt tüntetik ki, hogy a hitfelekezetek gúnyolták, nevetségessé tenni igyekeztek egymást, hanem tűz- és véres halálról is tanúskodnak?

Elkezdjem — a mi pedig már annyiszor elmondottot — elkezdjem-e a nyugot és kelet közt a dogma ürügye, de inkább a hatalomra törekvés nagyon is földi érdekében támasztott és elkeseredetten folytatott tusát, vagy azon fenhéjázó ténytet, mikor a magát szolgál-szolgájának címzők közül III. Ince napnak tekinti magát és csak holdnak a királyt. VII. Gergely pedig Péter apostol kardjából kidialektikázza, hogy Apostolum Petrum Jesus principem super regna mundi constituit. V. Sixtus azt hirdeti, hogy beati Petri successoribus tradita auctoritas omnes terrenorum regum supereminet potestates? és akár egész légióját ama dölyfpuffasztotta állításoknak, melyeknek göghalmazán felgyultak Torquemada máglyái s hozzánk is átsapott lángjok a comburantur-ban? (ott a Syllabus, Allocutiók stb. olvassátok!). A hol és a mikor e vakmerő és arcátlan állítások hirdettetni kezdetek, — mert gondolkodó fők a legsötétebb korban is voltak, — ott van a Jézus vallása iránt való elhidegülés központja. Az elhintett rossz magvakat majd úgy lassú egymásutánban kifejleszti az idő, érvényre emeli a test és vér, mely nem akar éhezve és fázva üdvért fáradozni, midőn a tulvilági üdv sáfárai — a mint azt a sz. clairvauxi apát is rosszalólag megjegyzi, hogy Sz. Péter nem járt arany-nyal-gyémánttal hímzett selyemruhákban, nem vitette magát szürke lovaktól vont hintóban — egyáltalában nem igazolják azt, hogy útaikban az alázatos isteni mester nyomdokait követnék s őt a fény és vakító pompa teljes mellőzésével volnának hajlandók követni, megértvén, hogy „absque his implere possunt salutare mandatum.”

G. I.

(Folyt. köv.)

Irodalom.

Könyvszemle. Apologétikai előadások a keresztyénség alapigazságairól, tartotta Dr. Luthardt Kristóf Ernő lipcei hittanár. A 10-dik javított kiadás után, németből magyarra fordította Csiky Lajos, debreczeni ev. ref. hittanár. Budapest. 1888. Ára.)*

Nem rég azt vetette a magyar írók szemére Trefort miniszter, hogy nem akarják elsajátítani a francziáktól, a

*) Körülbelül 1 frt 20 — 1 frt 40 kr. Szerk.

könyvesinálás mesterségét — l'art de faire un livre — s igen sok esetben csak a nyers anyagot tárják az olvasó elé. E bajban szerinte főleg történetíróink szenvednek, kik az anyagot feldolgozni vagy nem tudják, vagy nem akarják.

Sok igazság van az akadémia elnökének őszinte nyilatkozatában. S ez az oka annak, hogy kivált a theologiai művek olvasó közönsége oly szűk körre szorítkozik nálunk. Theol. tudásaink értekezései, vagy csekély számú önálló művei, nagyon is szárazak s úgy vannak írva, hogy azokat a nagy közönség nem is vágyik olvasni.

Rendkívül kellemesen lepett meg tehát engem, — s azt hiszem, igen sokunkat is, — midőn ez év elején a fent czimzett mű megjelent. Ime, itt a könyvesinálás érdekes és kövendő példája! Így kellene írni azon „tudós pennáknak“, a kik azt akarják, hogy írataikkal a nagy közönségre is hatással legyenek. Ily szépen, vonzóan, lelkesen, ily finom érzékkel, ily eleganciával s ily alapossággal írott munkának lesz aztán az a hatása, hogy a közönség tanul, buzdul általa s a hitélet emelkedik. Mert nem csak az egyháztörténetnek van edző hatása a lelkekre, hanem az apologétikának is, ha t. i. azt ily remek író adja elő, mint Luthardt. Mint a művész a legnagyobb nehézségeket mintegy játszva küzdi le: ő is a keresztyénség ellen, akár a természettudomány, akár a bölcsészek, vagy a hitetlen theologusok részéről támasztott ellenvetéseket, s azoknak egész rendszerét, szintoly könnyen, mint alaposan győzi le, s ez által, a netalán kételkedő lélek teljes megnyugtatót eszközli. S ennek megbecsülhetetlen a hatása, kivált a mostani, eszmezavaros és hitbeli ingadozást mutató időben, mindazokra, a kik ezen művet elolvassák. És vajha minél többen olvasnák! Vajha ne lenne egy mívelt prot. család sem, melynek asztaláról ez a könyv hiányzanék!

Még csak azt jegyzem meg, hogy e munka első kötetét képezi Luthard négy kötetre menő előadásainak. A ki a kezünk alatti első kötetet elolvasta, az biztosan megszerzi a többi is.

Nagy köszönetet érdemel tőlünk a londoni „Traktátusterjesztő Társaság“, mely magyarországi főügynöke, a derék Könyg lelkész útján e rendkívül becses művet magyarra fordította és kiadta. Nagy köszönet illeti a fordítót is, kinek javallatára történt e mű átültetése, s ki e fordítással a hazai protestáns közönségnek felette nagy szolgálatot tett.

Csicsi Miklós.

Különfélék.

Debreczeni főiskola. Az iskolai év ma egy hete, f. hó 16-án zárult ünnepélyesen. A nagytemplomban Csiky Lajos mondott hálaadó imádságot a teljes tanuló ifjúság és tanári kar, az egyház részéről Szűcs István, a városi hatóság részéről Laky Lajos urak jelenlétében. Azután megkezdődtek a különböző szigorlatok, a nyilvános és magánvizsgák, a melyekről majd közelebbi számunkban referálunk.

Egyetemes presbyterián Szövetség. Az egyetemes presbyterián Szövetségnek jövő hó elején Londonban tartandó nagy gyűlésén Balogh Ferencz és György Endre urak fogják egyetemes magyar ev. ref. egyházunkat képviselni. A konvent által kinevezett többi képviselő, körülményeinél fogva mind visszalépett. A fontos gyűlésről részletesen meg fog emlékezni lapunk. Balogh Ferencz t. kartársunk Londonból a francia

nyelvű theologiai seminariumpok tanulmányozására indul, e célra használván föl a Nagy József alapítványnak általa nyert összegét. Utazása mintegy 5 hetet vesz igénybe. Isten kísérje léptein, hozza őt vissza körünkbe, s legyen itt bő alkalma gazdagon gyümölesztetni újonnan szerzendő tapasztalatait!

Szentgyörgyi Kálmán eltűnését még mindig tökéletes rejtély fedi. Budapesten a rendőrség mindent elkövetett nyomai feltalálására, de még mindeddig eredmény nélkül. Mint mult számunkban is jeleztük, a középiskolai tanári vizsgát szándékozott Budapesten letenni, s az akadémiai igazgatónak azt mondá, hogy ezen ügyben megy föl Budapestre oly célból, hogy egyes illetékes egyénekkel célja előmozdításában értekezék. De, a mint ennek a budapesti rendőrség utána járt, egyetlenegy illetékes egyénnél sem jelentkezett ügyében, — holott erre, f. hó 2-án estve menvén föl s 4-én tűnővén el, legalább 3-án lehetett volna alkalma. Így nem lehet még most sem meghatározni, hogy vajjon gyilkosság, öngyilkosság, amerikai párbaj, vagy szándékos eltűnés esete forog-e fenn. Mi, mult heti számunkban közlött indokolásunk alapján az első föltevést tartjuk legvalószínűbbnek.

Két nagy alapítvány. Özvegy Hegyi Mihályné született Józsa Euphrosina Urnő ő Nagysága folyó juniushó 9-ik napjáról kelteve két rendbeli nagyobb szabású alapítványi oklevélet küldött meg főtiszteleltű püspök Urunkhoz, ki által mindkét okmány hozzám alulírottához, részint mint főiskolai gazdasági tanács elnökéhez, részint mint helybeli ref. egyház főgondnokához lett az illető levéltárakban megőrzés végett elhelyezés céljából áttéve. A két rendbeli alapítványi oklevél egyike szól 10,000 forintról, melynek évi kamatja két egyenlő részre osztva, oly szegény ev. ref. egyházi gyülekezeteknek adandó, melyek más felekezetek közt sinlődve, lételőkben azok által fenyegettetnek, s önerejükön magukat fentartani képtelenek lévén, segélyre szorulnak. A tőkét a tiszántúli ev. ref. egyházkerület kezeli. A másik alapítványi oklevél szinte 10,000 frtról szól, mely összeg a debreczeni ev. ref. anyaegyház pénztára által egy összegben külön kezelendő, az alapítványi tőkének évi kamatja nevelési segélydíjjal a debreczeni ev. ref. egyháztanács által reform. vallású öt-öt leánygyermeknek adandó, kik művelt osztályból és tiszta erkölcsű családból származtak, de szegény sorsra jutottak. Nem első, nem is második bizonyosága ez már a jó lelkű és nemes szívű Urnőnek, — vallásához hű ragaszkodásának és egyháza irányában tanúsított adakozási buzgalmanak. Huzamosb idő óta többször volt alkalmunk hallani és olvasni, hogy valahányszor ev. ref. egyházunk fontos érdekei igényelték, mindannyiszor özvegy Hegyi Mihályné szül. Józsa Euphrosina Urnő ő Nagyságának jóltévé kezei alakozás tekintetéből sohasem rövidültek meg, mindig ő járt elől példájával, érzvén és tudván, hogy Magyarországnak államjavadalmozással nem dicsekedhető egyházunk fennmaradásának — anyagi tekintetben — egyedüli feltétele az, ha az illető hívők részéről az áldozatkészség és adakozási buzgóság kútfeje ki nem apad, hanem folytonosan csergedező patakokban nyilatkozik. A midőn tehát e fent tisztelt Urnő ezúttal is jelentékenyen érzeti jótéteményét szeretett egyházával, az által még nagyobb mértékben biztosította becses nevének maradandó emlékét minden jóra való református ember szívében. Addig is, míg a közelebről érdeklött testületek hálanyilatkozataikat megtehetnék, szerencsésnek tartom magamat, hogy

megbízásból a tisztelt olvasó közönség előtt nyilvánosság útján a pártját ritkító nagyszerű adományozást tudomásra juttathatom. Debreczen, 1888. junius 15. Szűcs István.

A skót szabadegyház stipendiuma. Mindszenti Imre negyedéves hittanhallgató, theologiai akadémiánk egyik derék növendéke, a jövő iskolai évre fölvetetett a skót szabadegyház edinburghi új kollégiumának nagy stipendiumára. Érdeklünk követjük jóra való tanítványunk lépteit távoli útjában. A mint a Prot. Egyh. és Isk. Lapból olvassuk, Budapestről pedig Hamar Andor, most Péczelen működő tanító-káplán nyerte el a skót stipendiumot.

Nagybecskerekeli ujdonságok. A n.-becskerekeli ref. templom alapkövét, — mely templom 21,000 frtba fog kerülni s építésére már 18,000 frt össze is gyűlt, — szeptemberhóban fogják letenni. — Dr. Somerville egy szép, 120 frtba kerülő angol órát küldött ajándékba Szalay József n.-becskerekeli lelkésznek, hálás köszönete s róla való szíves megemlékezése kifejezése mellett, némi elismerésül azon szolgálatoknak, a melyeket említett lelkész magyarországi misszió útjában tett neki. — Tisza Kálmán pénzügyminiszter, főtiszteleltű Révész B. püspök úr ajánlatára 10 hold földet adományozott — az erzsébetfalvi filiában levő lelkek gondozásáért — a n.-becskerekeli ref. lelkészi hivatalnak. — Eötvös Károly Lajos tanfelügyelő 20 frtot küldött a n.-becskerekeli ref. egyháznak templomfűtési alapul. — A n.-becskerekeli ref. templom javára kibocsátott „Szeretőkönyvekért“ legközelebb küldtek: Szel Ákos országgy. képviselő 10 frtot, Polgár László Szegedről 15 frtot.

Gyászhir. Teljes részvétellel közöljük a testvér főiskola köréből vett eme gyászlapot: „A pápai evang. reformált főiskola tanárkara mély fájdalommal tudatja szeretett kartársának KOZMAY DEZSŐNEK, a pápai reformált főgymnasiumban egy év óta német nyelv és irodalom tanárának élete 30-ik, tanárságának 5-ik évében, f. hó 11-én éjjeli 1 órakor Rimaszombatban történt gyászos elhunytát. A boldogultnak földi maradványai folyó évi junius 12-én délután 4 órakor, a reform. egyház szertartása szerint a rimaszombati sírkertben tétettek örök nyugalomra. Pápa, 1888. junius 13-án. Béke poraira!“ Mi is eszöndes nyúgovást kívánunk a korán elhunyt ifjú pályatárs porainak.

Megjelentek. 1. A n.-szalontai ev. ref. egyházmegye 1888. év áprilishó 5-ik napján Nagy-Szalontán tartott közgyűlésének jegyzőkönyve. Kiadta Balog Ambrus egyházmegyei főjegyző. — 2. A Máramaros-ugocsi ev. ref. egyházmegye 1888-ik évi áprilishó 12-én Técsőn tartott közgyűlésének jegyzőkönyve. Mindkettőnek főbb közérdekű adatait, úgy a mint ezt két egyházmegyével már, a mult heti és ezen mostani számunkban tettük, közzé fogjuk tenni.

Szerk. posta. Z. J. Sárospatak. Nem volt épen kezemenél az írt folyóirat; ezért önhöz küldtem az illető számok 2—2 példányát. — Sz. Z. M.-Sziget. Örömmel vettem újabb tudósítását s a jövő számban lehetőleg ki is adom. Régi vágyam magamnak is elmenni a szép máramarosi bérczek vidékeire, s ha Isten is úgy akarja, talán nem nagyon sokára testet is ölthet ez az én vágyam. További tudósításait szíves bizalommal kérem. — V. Zs. Makó, D. Gy. Élesd, D. B. Parasznia. Köszönöm a küldeményeket. Sor kerül reájok.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**